

Lana Hegedić, 8. r.

Putovanje u doba korone

Kasno ljeto je savršeno vrijeme za upoznavanje ljepota naše Zemlje. Prije sam bila na putovanjima u drugim zemljama, npr. posjetila sam Švicarsku, ali sam nedavno shvatila da svoj kraj nikad nisam pobliže upoznala. Za to sam dobila priliku u vrijeme korone, kad nismo smjeli izaći iz županije pa nisam imala drugog izbora nego lutati zavičajem. Mislim da su rijetki oni koji posjećuju kraj u kojem žive. Prečesto, umjesto da iskoristimo lijepo vrijeme, provodimo vikende gledajući u ekrane. Meni je toga bilo dosta, pa sam odlučila posjetiti obližnje lokacije za koje zapravo zna jako mali broj ljudi – slap Šokot u Gornjoj Rijeci i utvrdu Čanjevo.

Na put krećemo iz Križevaca, grada u kojem živim već sedam godina. Prolazeći kroz živopisna sela, promatram razliku između kuća u gradu i kuća na selu. Mnoge kuće na selu nemaju fasadu, već se vidi samo cigla. Iza većine kuća nazire se štagalj. Vidim starije žene kako s kantom napoja odlaze nahraniti svinje i druge životinje. Neki muškarci popravljaju automobile u svojim radionicama, drugi kose travu, dok treći oru polja. Dvorišta su im prostrana, a djeca na cesti igraju nogomet. U misli prizivam sliku svojih Križevaca. U gradu su kuće i zgrade ipak malo uređenije, većinom su bijele, sive ili bež boje. Mnogo je dućana, a i kulturnih ustanova kao što su škole, knjižnice, muzeji i slično. Djeca se u parkovima igraju ili su zadubljena u mobitele. Starija su djeca u kafićima, neka od njih također gledaju u mobitele.

Skrećemo na puteljak okružen drvećem. Sunce se pokušava probiti kroz grane i lišće, a drveću kao da je cilj braniti suncu da se probije. Prolazimo i pored velikih zelenih livada na kojima se mogu vidjeti pokoja srna ili zec ako pažljivo gledaš. Uskoro stižemo do slapa po imenu Šokot. Taj se slap nalazi na južnim obroncima Kalničkog gorja, iznad mjesta Gornja Rijeka. On čini dio potoka Šokot koji prolazi kroz 400 metara dugačak kanjon u području koje se zove Sopot. To je podosta dugačak slap u mirnoj šumi. Njegova visina je 3,5 metara, a širok je 2,5 metara. Zvukovi slapa i pjev ptica upotpunjuju pogled na vodu koja teče s kamene stijene pune zelene mahovine. Uokolo je mnoštvo zelenog drveća čije će lišće uskoro postati smeđe, žuto, narančasto i crveno. Kada podignem glavu, iza lišća koje preprečuje pogled na nebo uočavam veliko plavo prostranstvo s pokojim bijelim oblačkom. Dolje je pak voda bistra i hladna, tako da se jasno vidi svaki kamen ispod vode. Osim glavnog slapa, postoji i nekoliko manjih. Ispod slapa je prirodni kameni bazen u kojem se voda neko vrijeme zadržava, stoga slap djeluje većim no što zapravo jest. U blizini se nalazi istoimeni vrh Šokot (466 metara). Po

tom se vrhu voda prelijeva i na dnu slaže mali slap. Ta hladna i bistra voda izgleda kao da skače s vrha.

Na putu od slapa do utvrde Čanjevo u Općini Visoko zamjećujem da su u selima neki puteljci kameni i neasfaltirani, što u gradu nije slučaj. Po strmom i krivudavom šumskom puteljku dolazimo do brežuljka na kojemu su ostatci nekadašnje vojne utvrde. Imamo sreće što stižemo upravo za zalaska sunca, pa je pogled očaravajući. Iza utvrde miješaju se predivne nijanse žute, roze, narančaste i crvene boje, a na tvrđavi zastava Hrvatske. Sjedamo na travu i gledamo zalazak sunca, a zatim se bacamo na pečenje kobasica na vatrici koju je u međuvremenu tata naložio. Ukusna večera, veličanstven pogled na zalazak sunca i smirujući ambijent savršen je način kako provesti večer u prirodi.

Utvrda je neravna pa je penjanje po njoj još zanimljivije. Neuništen je ostao jedan prozorčić na unutarnjoj strani, pa s njega gledamo okolicu kao na filmu. Na sjevernoj strani utvrde postavljena je velika informativna ploča. S nje saznajem da je utvrda sagrađena na jugozapadnim obroncima Kalničkoga gorja vjerojatno u 15. stoljeću kao plemićki dvor obitelji Špirančić. U 16. stoljeću u vlasništvu je obitelji Praškoci. Tijekom druge polovine 16. stoljeća dvor je preuređen u vojnu utvrdu te je u nju smještena vojska. Njihova je zadaća bila zaštita stanovništva i čuvanje granice prema Osmanskom Carstvu. Nakon druge polovice 17. stoljeća utvrda se u izvorima više ne spominje, ali arheološki nalazi svjedoče kako je napuštena i srušena tek tijekom prve polovice 18. stoljeća. Zanimljivo je da je mjesto utvrde u davnoj prošlosti također bilo naseljeno. U vrijeme bakrenog doba (4. i 3. tisućljeće pr. Kr.) na tome je mjestu osnovano manje naselje čiji su stanovnici pripadali tzv. Retz-Cayary kulturi. Njihovo naselje naslijedili su pripadnici vučedolske kulture, dok se tijekom ranog brončanog doba (2000. – 1600. pr. Kr.) ovaj položaj napušta na duže vrijeme. Danas su na tome mjestu ostatci utvrde, koje su arheolozi počeli istraživati 2003. godine. Stručnjaci su otkrili podatke o važnosti i izgledu utvrde. Započela je obnova iskopanih zidova te njihovo predstavljanje u kulturno-turističke svrhe. Svake godine u listopadu na utvrdu se uprizoruje bitka za Čanjevo između branitelja utvrde i osmanske vojske.

Zadivljena sam otkrićem da jedno malo mjesto u Hrvatskoj, u momemu zavičaju ima tako bogatu povijest. Čini mi se značajnim i to da sam ovim putovanjem osvijestila razliku između prirode i onoga što su ljudi izgradili. Razliku između zraka u šumama i zraka u ulicama punim velikih kuća i još većih zgrada. Razliku života ljudi na selu i ljudi u gradu. Razliku života ljudi prije nekoliko stotina godina i danas.